

LUCEBERT: TWICE BRIGHT**Fredrika Van Elburg**

Lucebert was one of the group of Dutch poets known as the *Vijftigers* (the “Fiftiers”), because they entered public awareness around 1950. The *Vijftigers* did not publish anything like a manifesto; the one thing they were sure of was that poetry had to change in response to the drastically altered situation after World War II. They wanted to bring poetry from its pre-war idealisation and abstraction to a recognition of the reality of our own physical existence and of the materiality of words. Having experienced the brutality humans are capable of during the German occupation (Lucebert was forced to work for a time in a German ammunition factory where beatings were a daily occurrence), they demanded an unsentimental look at “what it means to be human.” If there was a slogan, a one-line summing up of their idea of poetry, it would be Lucebert’s phrase *de ruimte van het volledige leven*, “the space of the whole of life,” warts and all.

The *Vijftigers* were also known as “the experimental poets.” Lucebert stresses that “experiment” in this context should be read as a version of the French *expérience*, which combines English “experience” and “experiment.” The poem is an active site where sounds, meanings, rhythms interact, an experiment that is a new experience for the poet when writing, as well as for readers later. Unlike a carefully controlled laboratory experiment under ideal conditions, accident and contingency are part of the process.

There were no predecessors in Dutch literature for this attempt at freeing up the poetic domain. The forerunners come from the wider European background: artists and writers like Henri Michaux, Antonin Artaud, Paul Eluard, André Breton and Tristan Tzara. Their wide interests reflect the *Vijftigers*’ general inclination to blur what to them were arbitrary boundaries between disciplines, genres and “language games.” They freely incorporated technical terms, words and phrases from other languages, slang expressions and newly constructed words.

The pseudonym “Lucebert” was partly derived from his given name: Lubertus Jacobus Swaanswijk, born 15 September 1924. The short form of Lubertus would have been Bert. An avid reader in all kinds of dictionaries, Lucebert discovered that “bert” is etymologically linked to English “bright” and that Italian *luce* means the same. “Lucebert” was “twice bright.” The pseudonym became the only name under which many people knew him, even his children used it. And when Lucebert met Bertolt Brecht in Amsterdam in 1954 he realised that Brecht’s name too was “twice bright.” Brecht invited Lucebert to join his Berliner Ensemble for two years, but after six months in Berlin Lucebert and his wife Tony returned to Amsterdam and poetry. There were no hard feelings, they named their first son Brecht.

Lucebert claimed as important influences Hölderlin and Arp. In his response to critics who thought his work was too casual in form, he pointed out that he did a lot of rewriting, making the language and the structure more intricate. Another aim was to get the feel of a natural speech rhythm into the poem, combined with a richness of sound. His contemporaries stress the impact and importance of hearing Lucebert read his own work. To hear some of this, go to this site:

<http://www.youtube.com/watch?v=MJtDWh6QpEs>

The first two poems on that clip: “Moore” (Henry, the sculptor) and “*Visser van Ma Yuan*” are included here, so you can follow the text, more or less.

All the poems here selected date from the 1950s and are taken from Lucebert. *Verzamelde Gedichten*. Amsterdam: De Bezige Bij, 2002.

een liefde

op de drempel stond armenkruis je stem
en ik proef in huis je tranen in een vaas staan

ik bleef en passant aan de andere kant van de straat
er groette mij een hand en ik las dat het te laat was

vroeger vonden wij tegen het glas een vliegmachine
maar lachten bij elke barst achter onze zachte kieuwen

nu glijden wij gescheiden door azie en europa
en je zwijgen is van porcelein en mijn hijgen een hamer

(*Verzamelde Gedichten* (“Collected Poems”) 37)

a love

on the threshold stood crossarmed your voice
and I taste at home your tears standing in a vase

I stayed in passing on the other side of the street
where a hand did greet me and I read that it was too late

in the past we found against the glass a flying machine
but laughed at every crack behind our tender gills

now we glide divided through asia and europe
and your silence is of porcelain and my gasping a hammer

As in many of Lucebert's poems, the vowel sounds are important. The "a" and "aa" in the first stanza all sound the same, rather like the last syllable in "Remuera." Similarly, in the last stanza, "ij" and "ei" sound the same (a popular trap in dictation tests). Often those echoes are lost in translation, sometimes new ones turn up: "past" and "glass" for instance. Other examples of those sounds are in "Moore" below, which is on the YouTube clip.

brancusi

robuste bal als een buste
kussen als glazen kogels
obelisken als vliegende vissen
vage vogels als kussen

wufte vleugels
spelen met gewichtige stenen
een spel van stem en stilte

zwanen als besneeuwde temples
kussen als beschaduwde poorten
drempels tussen lucht en aarde
schuwe zwanen als kussen

(V. G. 74)

brancusi

robust ball like a bust
 kisses like glass bullets
 obelisks like flying fish
 vague birds like kisses

frivolous wings
 play with weighty stones
 a play of sound and silence

swans like snowy temples
 kisses like shadowy gateways
 thresholds between air and earth
 timorous swans like kisses

The main decision here was the translation of the word *kussen*. In Dutch it can be the verb “to kiss” and the plural “kisses.” But it can also mean a pillow or cushion. Syntax and context do not rule the latter out as sculptural forms. The presence of plurals in other nouns and the almost total absence of verbs supported the use of “kisses” throughout, as did the delicate and precise nature of Brancusi’s work.

moore

het is de aarde die drijft en rolt door de mensen
 het is de lucht die zucht en blaast door de mensen
 de mensen liggen traag als aarde
 de mensen staan verheven als lucht
 uit de moederborst groeit de zoon
 uit het vadervoorhoofd bloeit de dochter
 als rivieren en oevers vochtig en droog is hun huid
 als straten en kanalen staren zij in de ruimte
 hun huis is hun adem
 hun gebaren zijn tuinen

zij gaan schuil
en zij zijn vrij

het is de aarde die drijft en rolt
het is de lucht die zucht en blaast
door de mensen

(V.G. 75)

moore

it is the earth that floats and rolls through the people
it is the air that sighs and blows through the people
the people recline slow as earth
the people stand lofty as air
from the motherbreast grows the son
from the fatherbrow blossoms the daughter
like rivers and banks damp and dry is their skin
like streets and canals they stare into space
their house is their breathing
their gestures are gardens
they vanish from sight
and they are free

it is the earth that floats and rolls
it is the air that sighs and blows
through the people

The vowel sounds are very noticeable in this poem, as can be heard in the
YouTube clip. (<http://www.youtube.com/watch?v=MJtDWh6QpEs>).

visser van ma yuan

onder wolken vogels varen
onder golven vliegen vissen
maar daartussen rust de visser

golven worden hoge wolken
 wolken worden hoge golven
 maar intussen rust de visser

(V.G.215)

angler of *ma yuan*

under clouds the birds are sailing
 under waves the fish are flying
 but between them rests the angler

waves grow into high clouds
 clouds grow into high waves
 in the meantime rests the angler

This is the second poem on the YouTube clip. Sound and rhythm are crucial to creating the atmosphere of a Japanese drawing.

hoop op iwosyg

daar zit de kleine iwosyg
 een giftige walgvogel
 in zijn fris gewassen doedelzak
 is hij droevig en vrolijk
 is hij dromend en wroetend
 in zijn geliefkoosde bloemen
 is hij wroetend of vrolijk

hij heeft een raaf gegeten
 en een kwakende koptelefoon
 in een lammetjes-leerboek
 heeft hij gelezen

het is hem ernst als een rasp
 die een gebogen mussen veertje bijvijlt
 met zijn beide handen
 denken zijn ogen en oren
 over hoeveel jaren nadato nadaden

zal hij een onzelieveheersbaasje
een zindelijk sieraad zijn in de wereld?

nu nog zit hier *iwosyg*
met zijn spruitjes strottenhoofd
hoog opgestoken uit
zijn nestharen stem en zegt:

tut tut (i.e.
welterusten)

(*V. G.* 153)

hope of *iwosyg*

there sits the little *iwosyg*
a poisonous loath fowl
in his freshly laundered bagpipe bag
he is sad and merry
he is dreaming and rootling
in his fondled flowers
he is rootling or merry

he has eaten a raven
and a quacking headphone
in a littlelamb-lexicon
he has read

he is serious like a rasp
that files a curving sparrow feather
with both his hands
his eyes and ears think
in how many years after days after deeds
will he be a ladybirdlordling
a house trained ornament in the world?

for now here sits *iwosyg*
with his little sprouty larynx
held high out of
his featherdown voice and says:

tut tut (i.e.
good night)

Iwosyg was the way a little boy pronounced his own name: Michiel Schierbeek, the son of Bert Schierbeek, a fellow poet of the fifties. In keeping with children's creative use of language, Lucebert invents new words and improbable descriptions.

The invented word *onzelieveheersbaasje* uses the word for ladybird: *onzelieveheersbeestje* which literally translates as "ourdearlordsbeasty" and changes the "beastie" into a "little boss". My "ladybirdlordling" is up for discussion. Translations are never quite finished, I find.

voor de dichter g. k.

we zeiden tegen elkaar
we laten ons niet langer bela
zero van sprookjesbazen en pedagoochumverhalen
ja we gaan woest bier drinken in een mors huis
gaan langzaam uitlopen als een gouden regen
in een glinsterend springmatras
en we kopen een poes
poes om te haten en een kraai
om te liefkozen in de avond

ook gaan we plastic spinrag uitvinden
teneinde een oog te vangen een vogel aan
te kleden een wolkenkrabber met
betonnen muziekinstrumenten voor de voor
jaarswelvaartfanfare 5 jaar lang

niet gaan we spieken bij goethe
niet bij jan almanak

wij bidden

geef geen tekens mijn
heer maar

hiernamaals en nogmaals
geef ons de volle borst van bessie smith

(V. G. 155)

for the poet g. k.

we said to each other
we won't let them any longer bam
boodle us with fablebosses and paedadodger stories
yes we'll wildly drink beer in a squalid house
we'll slowly burgeon like golden laburnum
in a glittering vaulting mat
and we'll buy a cat
cat we can hate and a crow
we can caress in the evening

we will also invent plastic cobwebs
in order to catch an eye dress a
bird a skyscraper with
concrete musical instruments for the fore
noon benevolentbrassband 5 years long

we will not crib from goethe
nor from john almanac

we pray

send no signs my
lord but
give us the ample voice of bessie smith

G. K. is Gerrit Kouwenaar, a fellow poet of the fifties. For Dutch people in the fifties "5 years" would immediately bring to mind the five year occupation by Germany.

The last line of the poem uses a standard expression *uit volle borst zingen* which means "to sing with enthusiasm" but literally says "to sing from a full breast / chest." The connotation of "full breasts" is there, but too slight to warrant the use of that phrase in English. The word "ample" will have to fulfil that function.

het begin

het weinige van de werkelijkheid
 wordt minder en minder
 al het verre blauwe verorbert de echo
 al het helle gele vreet aan de verte
 ja er zijn stemmen als brandende bladeren krimpnd
 en voetstappen vluchtig als vleugelslagen
 kom blinde kom dove kom stomme
 er is een staat gesticht van stilte
 van duisternis en stilstand

men mag weer zwijgzaam en wijs zijn
 de natte giftige sporen der verbeelding weggewist
 men mag weer stilstaan en staren
 en met alle dingen verdwijnen

en gaan in maangladde tuinen
 langs lege slakkehuizen en stenen
 langs hard hars kristallen dorre takken en
 even glimlachend spreken in de leegte

(V.G.194)

the beginning

the little of reality
 becomes less and less
 all the far blue consumes the echo
 all the glaring yellow erodes the distance
 yes there are voices like burning leaves shrinking
 and footfalls fleeting as wingbeats
 come blind one come deaf one come dumb one
 a state has been established of silence
 of darkness and standstill

one may once more be silent and wise
 the wet poisonous marks of imagination wiped away
 one may once more stand still and stare
 and with all things disappear

and go in moonsmooth gardens
 past empty snailshells and stones
 past hard resin crystals and dead branches and
 slightly smiling speak in the void

het einde

oud de tijd en vele vogels sneeuwen
 in de leegte in de verte
 wordt men moe en de stemmen
 staan stijf om zelfs de zuiverste lippen

ruw en laag wandelt de regen
 waarheen zijn de lichte dagen gegaan
 waar zijn de wolken gebleven
 alles is stom en van steen

alleen die in zijn engte de elementen telde
 buigend bevend als geselslagen
 geeft het laatste geluid: het lied
 heeft het eeuwige leven

(*V.G.* 195)

the end

old the times and many birds are snowing
 in the void in the distance
 one grows weary and the voices
 stand stiff round even the purest lips

rough and low walks the rain
 where have the light days gone
 what became of the clouds
 everything is dumb and stony

only he who in his narrow space counted the elements
 bowing shivering like whip lashes

makes the last sound: the song
has eternal life

These two poems are on facing pages, both in the original volume *Triangel* (“Triangle”) of 1951 and in the collected poems *Verzamelde Gedichten* of 2002. I’m not at all sure about the first one, but I love the second so here they both are.

verjaarde profet

je was zwart je was een voorzeggende echo
en je hing aan de bergen je ging door de dalen
geduldig je sprak van de lucht van de afgrond

maar aan de duistere mond der memorie
men had er gierig slapende mannen gezet
en naaktheid en een betraande schietschijf

wel schreef je je hoop een fraaie brief in een slaapstoel
en je geest werd een balkende fee op de vage
open plekken der elementen maar moordend
rondom al de cataracten en trechters en toppen reeds
zich ontplooidde het ijzeren ei van de leegte

(*V. G.* 175)

outdated prophet

you were black you were a prompting echo
and you leant from the mountains you went through the valleys
patiently you spoke of the air of the abyss

but at the dark mouth of memory
they had placed meanly sleeping men
and nudity and a tearstained target

you did write your hope a pretty letter in an easy chair
and your spirit became a braying fairy on the vague
clearings of the elements but murdering

all around the cataracts and funnels and high points already
 unfolded the iron egg of the void

Translator's licence: the sound repetition in line two of "hing" and "ging" led to changing "hanging on the mountains" to "leaning from" them, creating "leant" and "went."

One of Lucebert's volumes of poetry is titled *Van de Afgrond en de Luchtmens*, which translates as "Of the Abyss and the Air-person."

koan

alleen en onverschillig voor vormen
 zonder mond de wind is volmaakt
 en wat voortvluchtig is heerst

ook ik onder jamrende bladeren
 versnipper mijn schaduw
 en een oude sombere wijnvlek
 is mijn corsage
 pikrinol oplosbaar in water maar
 een druppel kleurt 100.000 liter
 waarom dan nog zwaar werken voor de waarheid
 een bediende wrijft de lampen
 de oude otter opent zijn waaier bij maanlicht

(V. G. 179)

koan

alone and indifferent to forms
 without a mouth the wind is perfect
 and what is fleeting reigns

I too under lamenting leaves
 shred my shadow
 and an old gloomy wine stain
 is my buttonhole
 picric acid soluble in water but
 one drop colours 100.000 litres

why then still do weighty work for the truth
 a servant rubs the lamps
 the old otter opens his fan by moonlight

tajiri

het licht is de liefde is spits
 twee vliegende pieken pakken een vallende piek
 twee addertongen slaan naar een grijnzende gong
 maar ergens een ster een gouden of blauwe bron
 onzichtbaar opent uw ware mond
 het licht is de liefde is niets
 een gat grijpt naar een ander gat
 het beeld bijt een beeld
 de spiegel is bleek en bont.

(V.G. 214)

tajiri

the light is love is sharp
 two flying crests capture a falling peak
 two adder tongues flick at a grinning gong
 but somewhere a star a gold or blue fountain
 invisibly opens your true mouth
 the light is love is nothing
 a hole snatches at another hole
 the image bites an image
 the mirror is pale and vivid

Lucebert was not only a poet but also a painter. He would have met Tajiri when the Japanese American first exhibited work in Amsterdam in 1949 at the CoBrA exhibiton. Shenkichi Tajiri lived in the Netherlands from 1956 till his death in 2009.

Illustration: Tajiri: wounded knee, 1953

http://www.bonnefanten.nl/nl/hedendaagse_kunst/collectie/kerncollectie_limburg_1870_1970/dossier/artist/771/1505

er is een grote norse neger

er is een grote norse neger in mij neergedaald
die van binnen dingen doet die niemand ziet
ook ik niet want donker is het daar en zwart

maar ik weet zeker hij bestudeert er
aard en structuur van heel mijn blanke almacht

hij morrelt eerst aan halfvermolmde kasten
dan voel ik splinters schieten door mijn schouder
nu leest hij oude formulieren dit is het lastigst
te veel slaven trok ik af van de belasting

(V.G. 316)

there is a great gruff negro

there is a great gruff negro landed in me
 who inside does things that nobody sees
 nor I because it's dark in there and black

but I am sure he studies there
 nature and structure of my whole white power

at first he fumbles at half-mouldered cupboards
 then I feel splinters shooting through my shoulder
 now he is reading dated documents this is most awkward
 too many slaves did I deduct in tax returns

theater

van het wankel lustspel dat men opvoert
 alle lust vergaan en al het leed vergeten
 hoe men ook de tong tot vlammen aanvuurt
 of aan de attributen tilt de doden en die leven
 het is steeds de eendere beroemde ontroering die men aanroert

hier en daar aan de echo van het leeg toneel kleeft nog
 een nadachtig woord dit is niet gegeven noch genomen
 en een aardse engel vecht eenzelvig met zijn vleugel
 maar overvleugelen doet alleen de snurkende souffleur
 het bordpapier woud 't kartonnen trianon de pedante
 figuranten en de brallende boniseur

als eindelijk aanzwelt het applaus
 razend lek in onderdak gebrachte buitensporigheden
 weet men nog honderd malen op te treden
 in de zelfde rol zich vertredende van claus tot claus

(V.G. 323)

theatre

from the precarious pleasure-play that one performs
 all desire lost and grief forgotten
 however much one fans the tongue to flame
 or troubles about properties the dead and those who live
 it is ever the same famous emotion that one stirs

here and there to the echo of the empty stage still clings
 a mindful word this is not given nor is taken
 and an earthly angel wages solitary struggle with his wing
 but overshadowing do only the snoring prompter
 the cardboard forest the pasteboard *trianon* the pedantic
 walk-ons and the bragging barker

when finally swells the applause
 raging leak in excesses given houseroom
 one knows to appear hundreds more times
 in the same role stretching one's legs between cue and cue

My dictionary tells me that *bonisseur*, from the French *bonisseur* was a newly adopted word in the Dutch language in the early 1950s.

Works Cited

Lucebert. *Verzamelde Gedichten*. Amsterdam: De Bezige Bij, 2002. Print

lucebert leest. YouTube. Web. <<http://www.youtube.com/watch?v=MJtDWh6QpEs>>

Tajiri, Shenkichi. *Wounded Knee*. Web.

<http://www.bonnefanten.nl/nl/hedendaagse_kunst/collectie/kerncollectie_limburg_1870_1970/dossier/artist/771/1505>